

به نام خداوند بخشنده مهربان

راهکارهای مقابله با نفخ در گاو

نویسندگان

بهروز یاراحمدی

نصرت اله محتشی پور

ناصر خرمیان

چکیده

نفخ عارضه‌ای است که غالباً در گاوها و گوسفندان در حال چرا در مراتع به‌طور غالب دارای لگوم رخ می‌دهد. جدی‌ترین مشکلات در اثر شبدرها و یونجه ایجاد می‌گردند. دلیل اصلی نفخ باقی ماندن گازهای تخمیری در یک کف پایدار است که مانع دفع آن به وسیله آروغ زدن می‌شود. بیشتر گاز تولیدی به وسیله آروغ زدن خارج می‌گردد. در صورت تجمع گاز، این امر منجر به وضعیتی موسوم به نفخ می‌شود که طی آن اتساع شکمبه ممکن است به حدی زیاد باشد که باعث ضعف و افتادن و تلف شدن حیوان شود. بروز نفخ در گاوهای شیری چراکننده بر مرتع جوان غنی از شبدر معمول‌تر بوده و بیشتر از ناتوانی حیوان در انجام عمل آروغ تا تولید مقادیر زیاد گاز ناشی می‌شود. در شکمبه غالباً گاز در لایه‌ای از کف به دام می‌افتد که ممکن است تشکیل آن به وسیله مواد موجود در شبدر تشدید گردد. همچنین احتمال دارد رفلکس کنترل‌کننده آروغ به وسیله مواد با فعالیت فیزیولوژیکی موجود در خوراک یا مواد تولیدشده طی تخمیر مهار گردد. بروز نفخ توسط لگوم‌هایی مانند اسپرس که حاوی غلظت‌های نسبتاً بالایی از تانن‌های متراکم هستند (بیشتر از ۲۰ گرم در کیلوگرم) غیرمحمول بوده که احتمالاً دلیل این امر رسوب پروتئین‌های محلول توسط تانن‌ها است. نفخ بویژه مشکل جدی در مراتع غنی از شبدر است در این نواحی به وسیله خوراندن عوامل ضد کف مانند روغن‌های گیاهی به گاوها یا پاشیدن این مواد بر مرتع از آن جلوگیری می‌شود. در گوسفندان در حال چرا بر یونجه خالص یک عارضه مرگ ناگهانی موسوم به روده قرمز رخ می‌دهد. به نظر می‌رسد که دلیل این عارضه عبور سریع خوراک با قابلیت هضم بالا از شکمبه و در نتیجه افزایش تخمیر در روده بزرگ است در آزمایش‌های مربوط به از شیرگیری زودهنگام در نیوزلند، ۱ الی ۳ درصد از بره‌های چرانموده با یونجه از این عارضه تلف شدند. با مکمل‌سازی یونجه توسط علوفه مرتعی خشک وقوع عارضه کاهش یافت. شکل دیگر نفخ موسوم به نفخ پرواری در گاوهایی که بطور متمرکز با استفاده از جیره‌های حاوی کنسانتره زیاد و مواد خشبی ناچیز پروار می‌شوند بروز می‌نماید.